

# CSIKI HIRLAP

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

## Előfizetési árak:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyed évre 2 K. A hirdetések elcső díj szerint számítjuk. — Egyes szám ára 20 fillér.

—: Megjelenik minden szombaton. —:—

## Főszerkesztő:

**PÁL GÁBOR**

ny. főgimnáziumi igazgató.

## Felcélós szerkesztő:

**Dr. GÁL JÓZSEF**

ügyvéd

## Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dr. Gál József ügyvéd Irodája, hová a közlemények, hirdetések és az előfizetési díjak küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza. — Nyiltér sora 20 fillér

## Tömeges kitüntetés.

Károlyi Mihály gróf nem bizonyult rossz profétának. Még júniusban a parlamenti események hatása alatt megjósolta, hogy a katonai javaslatok keresztüléroszkolásáért bécsi kitüntetésre számíthatnak az erőkak értelmiszereői és intézői.

Hogy a legfelső katonai köröknek milyen kedves dolgot műveltek, beszédesen igazolják a tömeges kitüntetések. A sorozatban legelől, természetesen Lukács László miniszterelőnök és Tisza István gróf házelnök állanak, mellükön a Szent István-renddel. De egyben azt is igazolják, hogy Károlyi Mihály gróf jól ismeri a szerkezetét annak a bonydalmas dualistikus automata-gépezetnek, mely kitüntetésekét hullat azoknak, akik „gondolkodás nélkül“ megfelelő nagy értéket dobnak bele.

Megvaljuk őszintén, hogy mi annak idején a jóslásnak nem hittünk. A katonai javaslatok érdekében elkövetett erőszak tényét — legjobb véleményvel annak intézői iránt — úgy loztuk fel, hogy miként az obstruálók, úgy ők is fanatikus hitük szerint szükségből nyultak azokhoz az alkotmánytipró eszközökhöz, melyeknek alkalmazása bennük is kellemetlen, sőt fájó érzéseket kellett, hogy keltsen. De hogy a keletkezett fájó érzés kitüntetés által nyerjen enyhülést, arra gondolni sem mertünk.

Annál nagyobb megütközésünk a valóság

felett, amit bíralt tárgyává tenni nem akarunk, mert hiszen lehet, hogy még folytatása is következik a sorozatnak. Azok után, amiket a tömeges kitüntetés részleteiről a lapokból olvastunk, még továbbiakra is következtethetünk. Az osztó igazság szerint ugyanis rangjuknak megfelelő kitüntetés illeti a rendőrfelügyelőket és az országához többször felvonultatott katonai csapatoknak is legalább a parancsnokait.

Hogy ezeket ki fogja előterjeszteni kitüntetésre, annak a hierarchiai rangfokozatok valamelyik alapos ismerője lesz a megmondhatója; ami azonban a következetesség elve alapján valószínűnek látszik, hogy Lukács László, mint Ő felsége személye körüli miniszter fogja kezdeményezni, miként a Tiszáét és magáét kezdeményezte.

A miniszterelőnök uron kívül a többi kitüntetettől, valamint a munkapártól készséggel a legkedvezőbbet tételezzük fel, amit az adott körülmények között feltételezni lehet, hogy t. i. szivesen elengedték volna ezt a történelmi nevezetességű kitüntetést, mely a nemzeti kívánalmakat maga alá temető véderőreform és katonai perrendtartás körül szerzett érdemekkel áll kapcsolatban. Éppen ezért nem tételezhető fel, hogy az a párt, melynek tagjai hangoztatták, hogy ami történt, annak elengedhetlenül meg kellett történnie, de ők fájólag jobban az erőszakot és nem szivesen működtek közre annak kivételében; most őszintén vennének részt a kitüntetés feletti gratulációs jubileumon.

Ha őszinte volt sajnálkozásuk, akkor mostani gratulációjuk csak fanyar formalizmus lehet. Mert éreznők kell, hogy erőszakossággal, házszabálysértéssel — még ha valóban szükségből kellett volna is ezeket elkövetni — jutalomra, kitüntetésre pályázni nem lehet. Ha pedig gratulációjuk őszinte, akkor Károlyi Mihály jellemzése szerint sajnálkozásuk volt hipokrita szemfogatás.

A kettő közül valamelyiket magukra nézve szükségképpen el kell fogadniok. Nem tartjuk tehát irigylésre méltónak az erkölcsi helyzetet, melybe a pártot a mostani kitüntetések juttatták.

De sokkal fontosabb ennél és az országra nézve bizonyára a jelenleginél kedvezőbb helyzetet teremtené, ha a kitüntetések hozó békevel a magyar politika háborgó vizeiről a béke révébe lehetne bevezetni, vagy a jelen feszült helyzetbe a kitüntetések megkönnyítené a szemelyi kérdések elintézését.

Ha voltak, akik kitüntetésre pályáztak, elérték céljukat. A szerintük jól végzett munkájuk fejében megkapták a jutalmat. Már pihenhetnek babérjaikon. Most már legalább a főmattadorok tegyék lehetővé felvonulásukkal a kibontakozást és ne akadályozzák továbbra is az olyanira kívánatos normalis helyzet létesítését, minek ez idő szerint a nemzeti követelések leltírása árán feldiszített egyéniségük áll útjában.



## A „CSIKI HIRLAP“ TÁRGÁJA.

### Egy-két szó a feminizmushoz.

Sok megoldásra váró, felszínre vetődött, gombamódra szaporodó egyesületek és szervezetek társadalmi problémájára között a női feminizmus kérdése hódította meg a maga számára úgy a nagyközönség, mint a saját állandó érdeklődését.

Emellett bizonyít az érveknek és vitakozásoknak soha ki nem apadó és meg nem szünő bősége, melyek pro vagy kontra harcolnak mellette vagy ellené és amellyel szüntelenül találkozunk a napi sajtó hasábjain, egyesek cikkében úgy mint külön cél szolgáltatásban működő egyesületek, gyűlések halározatában.

Mondhatjuk tehát, hogy a női feminizmus kérdése valósággal kulturkérdésé nőtte ki magát, melyről nem beszélni szinte lehetetlenség számba megy. És hogy a közvélemény érdeklődése meg ne szünhessen, háttérbe ne szorjúljon a közel jövőnek ez a nagyfontosságú kérdése az aktuális nagy horderejű problémák között, azzal bőven gondoskodik az angol szúflrassestetk harcias gárdája.

Szédítő lármás tüntetések rendeznek sippal, dobbal és még kövekkel is dolgoznak, szónokolnak, írnak, szervezkednek, támadásokat rögtönöznek, hogy aztán bájos mosollyal kövessék a szigorú rend őrcit — a börtönbe. Az apostolok, vértanúk boldog rajongásával, hiszen ők is készek lennének meggyőződésükért — a vértanú halálra.

Bámulatos ez az elszántság, lelkesedés és semmitől vissza nem riadó hősiesség, de a szimpátiát, egyúttal érzést nem tud ébreszteni egyetlen jóízű ember lelkében sem. Azok az utcai jelenetek, piaci lármás szereplések, lökdösődő törtételek nem méltó és nem illő dolgok a nő igazi fogalmához, az asszonyhoz, kinek minden eshetőségben a szép gondolatának harmonikus fogalmát kell képviselnie, legyen az a jövőnek új típusú asszonya is

és még annál inkább, mivel tökéletesebb, haladotabb alakját képviseli annak.

Ha már az életfentartási viszonyok, a nagy kulturális és gazdasági átalakulások nehezebbé teszik a nőnek a megélhetést s így a nagyobb részének a munkát — az emberi életnek e legnagyobb üdvét és becsét — teszi életének céljává és tartalmává, ezt a nagy átalakulást csendben külső lármá nélkül, érzés és gondolatvilágának öntudatos kialakulásával, meggyőződésének megerősödésével nézzen szembe új jövőjével és így egyéniségének megfelelő tartalmában válasszon magának utat az érvényesülésre. De mindig asszonyi bájának, melegségének hódító keretében és női méltóságának töltve őrzött dicsőnyé alatt.

Igy sokkal több hiva lenne a feminizmus eszméjének, melynek egyes eszleket lejtőjósultságát nem lehet elvitálni, természetesen a tulzok tulkövetésének teljes mellőzésével.

Kell a nőnek szavazatjog. Kell közpályán lelkiismeretesen dolgozó, saját életfentartásáért küzdő asszonyoknak, ki egész életét egyedül az állam szolgáltatásában tölti el és aki épen olyan nagyfontosságú munkát végez, mint a vele egy sorsban küzdő és dolgozó férfikollégája, annak minden kiváltságos jogai nélkül, csupán mert velentlenül asszonyoknak született.

Ezt továbbra is fenntartani fonákosság lenne és alapos rácalolója a kornak amelyben élünk s amelyet a lelvilágosultság korának szeretünk: nevezni.

Annak az intelligens, tanult, végzett úri nőnek, a kenyerét kereső asszonynak a szavazatjoga után meglenne a támogató pozíciója, szilárd állása és önbizalma ha elismert, emberi méltóság érzetében végezhetné eddig el nem ismert, nem méltányolt testi vagy szellemi munkáját.

Óriási szociális értéke van annak! A művészi íparnak sokféle ágára is sokkal nagyobb hatással lenne ez mint akár mennyi meddő vitakozás és pusztla tervezés.

Megbecsülése, felemelése lenne ez a női munkának egyenlő értékben a férfival, amit kezűgyesség-

gével, finom ízlésével, vagy kiváló szellemi képesség révén nemzetének szolgálatában, annak haladásával teljesít.

A női munka reális értéke a szavazatjog megadásával annak erkölcsi értékét kellőleg megalapozná s így az önéreje, képességére utalt önálló asszonynak végre kijárna az a megkülönböztető kiváló tisztelet és hódolat, amelyet az föltétlenül megérdemel.

Nagyon jól tudjuk mindnyaján, hogy a hoi kellőleg tudják értékelni a munkát, csak ott lehet beszélni igazi haladásról, méltóságról és lelvilágosultságról.

Fényes példák gyanant állanak előttünk erre a sokat emlegetett műveltt nyugatnak kulturállamai.

Azonban az anyai hivatás ezután is maradjon meg a maga meghatározott keretében, a természetnek szentséges törvényei szerint. Az anyák hagyják meg a szavazatjogot azoknak a tarsnóiknek, kiket nagy hivatásuk, vagy életkörülményeik a forumon küzdök mellé állítanak s a kiknek ez méltányos, logikus követelésük.

Elég az anyának az a megmérhetetlen fontos-sági nevelői befolyása, mellyel ugyszólvan a jövő nemzedék korának képen és kialakulásán munkálkodik, elég az ő családanyai méltósága vagy hitvesi kötelessége.

Méltóságot, hozzáértést a közjó javára úgy is értékesítheti hivatásánál és majd gyermekeinél — hiszen tudjuk — az asszonykezek szotte inon-szálak eddig is sok bizonyított diplomatikus eszmét oldottak meg és sokszor irányították a történelmi eseményeit.

Ha a feminizmus tulkapásával szemben, mely csak tiltakozást és ellenkezéssel eredményez csupán, megadnák nálunk az önálló, kenyerkereső asszonynak a szavazatjogot, talán ezzel is meglenne nekenegetve a haladás eszméjének láthatatlan kerkei, melyek gyorsabban vinnék halánkat az anyagi megerősödés, a jövő kulturája felé.

Wégerne Földes Anna.

## Kaptuk az alábbi levelet.

Gyergyószentmiklós, 1912. szept. 6.

„Csiki Hirlap” tek. szerkesztőségének

Csikszeredán.

Az ide zárt közleményt közérdekű voltára tekintettel becses lapjában közlenni megkedvelek, A cikket egész terjedelmében a „Székelység” és „Csikvárnegyve” szerkesztőségének is megküldöttem.

Vagyok a tek. szerkesztőségnek,

hazafias tisztelettel:

Dr. Tódor Béla, ügyvéd

„Székelység” tek. szerkesztőségének

Csikszeredán.

Folyó évi szeptember hó 1-én megjelent s nekem is megrendelés nélkül megküldött lapjának „Törvényhatósági közgyűlés” című rovata személyemmel is foglalkozván, velem kapcsolatban oly tudósítást ad közre, mely törvényhatósági tagságom megszűntére nézve az ügyvel ismeretlenek előtt oly képzetet idézhet elő, — mintha 1912. évben a törvényhatóság tagja nem lettem volna, meg annak a törvényhatósági tagnak tagsági jogosultságát, — ki miatt a névjegyzékből való törlesem állítólag elrendeltetett volna s hogy a közgyűlés szabálytalan összehívása miatt a gyűlés színe előtt felszólalt Vákár P. Arthur törvényhatósági bizottsági tag felszólalása alaptalan lett volna.

Mint hogy a tudósítás sok olyan dolgot hallgat el, melynek ismerete más színben tüneti föl a való tényállást s az én törvényhatósági tagságom megszűnt — eltekintve személyemtől — élnék világot vet arra, hogy törvényhatóságunk autonómiájának felvére örendő sértetlenségét szolgálattak ki az önkénynek és szeszélynek s ezzel karöltve miként lehet az így összeállított törvényhatóságot hatalmi érdekek szolgálatába hajtani, engedje meg, hogy a való tényállást nem fűdő tudósítására legjobban értesílesem szerint észrevételeimet lapjában megtehessem, hol egyéniséggel kapcsolatban a téves s így megtévesztésre alkalmas közlemény megjelent.

Személyemre vonatkozó közleménye szóról-szóra így hangzik:

„Napirend előtt felszólalt Vákár P. Arthur bizottsági tag és sérelmezte, hogy dr. Tódor Béla meghívót a törvényhatósági ülésre nem kapott és így a gyűlés egybehívása nem szabályos, mert nevezett bizottsági tag nem fosztott meg tagságától, erről legalább értesítést nem kapott.

Dr. Gaal Endre a vármegyei második főjegyző előadja, hogy panaszok folytán a közigazgatási bíróság több virilisnek törvényhatóságát megállapította, minnek következtében az utolsó helyre jutott dr. Tódor Béla kiesett. Ő a meghívókat, a helyesbített névsorba felvett bizottsági tagok mindégységének megküldötte tehát szabályszerűen járt el. Dr. Tódor Béla a közgyűlésre való meghívásra nem jogosult, mert a törvényhatóságnak 1912. évben nem tagja. A közgyűlés dr. Gaal Endre előterjesztését helyessé vette tudomásul.

Alispán megállapítja az iratokból, hogy a közigazgatási bíróság határozatáról dr. Tódor Béla tényleg nem lett értesítve, ami azonban pótolatni fog: ő nem lévén tagja immár a törvényhatóságnak neki meghívó sem kézbesíthető.

Való az, hogy az 1912. aug. 31-én megtartott közgyűlésre meghívót nem kaptam, de valótlán az, hogy törvényhatóságnak 1912. évben tagja nem voltam, mert tagságomat az állandó bíráló választmány 1912. március 22-én tartott ülésében 3903—1912. ai. szám alatt hozott határozatával megállapította.

A tavaszi közgyűlésre is meghívást kaptam.

Hogy tagságom töröltetett, erről a „Csiki Hirlap”-ból értesültem, de hivatalos formában értesülést még ezideig nem nyertem, s pedig úgy tudom, hogy akit a névjegyzékből kitörölnek, azt erről értesíteni kell.

Addig tehát, míg ez meg nem történt, én a törvényhatósági bizottságnak jog szerint tagja vagyok, mert az illetéktelen törles ellen jogomban áll jogorvoslattal élni (in concretó: újra felvétel).

Hogy a közigazgatási bíróság több virilisnek tagságát állapította volna meg, ez már azért sem lehetséges s nem lehet való, mert a közlemény szerint az „utolsó helyre jutott kiesett” a tagok közül.

Az utolsó pedig én vagyok a névjegyzékben s így csak egy egyének lett a tagsága megállapítva.

Természetesen a felszólalást követő előadásból a „vármegye második főjegyzője” dr. Gaal Endre a törvényhatósági bizottság ülésén jelen volt tagoknak elmulasztotta azt is előadni, hogy mimódon törölte a közigazgatási bíróság az én tagságomat, illetve mily alapon állapította meg dr. Szlávay Tibor főispántitkár tagsági jogosultságát!

Bizonyára emlékezetéből ezen pillanatra elszállott a „Csiki Hirlap” 1912. évi július 6-án megjelent 27-ik számában: Uj törvényhatósági tag” cím alatt közölt cikk tartalma, mely az utolsó bekezdés kihagyásával szóról-szóra ezt tartalmazza:

„Mint értesülünk a közigazgatási bíróság dr. Szlávay Tibor főispáni titkárának a törvényhatósági bizottság 1912. évi névjegyzékébe való felvételét elrendelte. A dolagnak érdekes előzményei vannak, melyeknek ismertetését nem mulasztathatjuk el.

A virilis névjegyzékbe való felvételhez ugyanis két feltétel szükséges, u. m.: nagyobb összegű adó és két évig a törvényhatóság területén való lakás.

Dr. Szlávay Tibor az udvarhelyi pénzügyigazgatásához bejelentette, hogy ő dr. Gaal Endrének 40000 koronát adott kölcsön, mely tőke után évenként kamatot élvez s így annak 10 százalékát, 200 koronát tőkekamatadó címen fizetni kész.

Ezen bejelentés alapján a pénzügyigazgató 200 korona egyenes adót, 70 korona ált. jöv. pótdadót és 10 korona orsz. betegpótlási pótdadót irt elő terhére 1911. évre. Dr. Szlávay Tibor diplomája alapján kérte ezen adók kétszeres számításával a névjegyzékbe való felvételét, de a bíráló választmány elutasította azzal, hogy 1910. évi szeptember 11-én nevezetett ki főispáni titkárnak s ezen idő óta lakik a vármegye területén s így 2 év még nem telt el. Dr. Szlávay Tibor ezen határozat ellen a közigazgatási bírósághoz panasszal élt s ebben azt állította, hogy ő már 1910. szeptember 11-ike, tehát kinevezetése előtt és pedig jóval ezelőtt itt lakott.

Ez azonban valótlán, mert köztudomású, hogy dr. Szlávay Tibor a kinevezetése előtt Szeredában nem lakott. A közigazgatási bíróság azonban panaszának mégis helyet adott, mert Csikszereda polgármestere által f. év április havában kiállított bizonyítvánnyal azt igazolta, hogy ő több, mint két év óta állandó lakással bír Csikszeredában s így a névjegyzékbe való felvétel mindkét kelleke fennforog.”

Ez a cikk ezelőtt két hónappal látott napvilágot, de annak tartalmát a főispán felhívatalosa még meg sem kísérelte megcáfolni s így annak tartalma való kell, hogy legyen, mert „qui tacet, consentire videtur!”

Ha tehát ezt a való tényt is előadta volna az előadó ur tagsági jogom törlésére vonatkozólag, „a közgyűlés dr. Gaal Endre előterjesztését,” bizonyára „helyesséssel” nem „vette” volna „tudomásul”, hanem annak az igazságot szerető s jogtalanságot gyűlölő tagjai bizonyára tiltakoztak volna az autonómia ellen szegezett

ily veszélyes precedens ellen, mely köztudomású tényekkel szemben a közigazgatási bíróság megtévesztése árán akarja a törvényhatóságot átalkítani, hogy a főispán „képere és hasonlóságára” legyen teremtve és berendezve s egy kézintésre „önzetlen” szolgálja legyen a hatalmi érdekeknek.

A tiltakozásban s a való tény őszinte fel-tárárásban a megye alispánjának kellett volna elsősorban szavát felelemelnie s felhívni a törvényhatóság figyelmét erre a veszélyes precedensre, mert hisz ő a törvényhatóság önkormányzatának felelős öre!

Ha ily tényekre a közgyűlés helyeslést fejeznék ki, azt a közgyűlést nem lehet független, igazgondolkodású törvényhatósági tagokból álló közigazgatási egyesülésnek nevezni, mert az ilyennek méltó neve csak „érdekszövetkezet” lehet.

A kik az „előadó előterjesztését” a hiányos tényállás mellett is „helyesséssel vették tudomásul”, mindenesetre a főispáni táborokból kerültek ki, akikre a főispán balszemének forgatása is csak üdvőt, boldogságot és áldást teremthet, de nem azok a kik az önzetlenségnek, igazságnak s független gondolkodásnak és cselekedetnek közismert tényezői és szószói.

S ép ezért nyugodt vagyok a felől, hogy a törvényhatósági bizottságnak józanul gondolkozó tagjai, ha e való tényállást olvassák, semmi esetre sem helyeslik s nem veszik tudomásul az előadó ur előterjesztését, hanem igen is rossz szalásukat fejezik ki afölött az eljárás fölött, hogy miként lehet és akarják egyesek a törvényhatóság képét a saját szájuk ize szerint átformalni, hogy az a független gondolkodású egyénekiől mentes s a hatalmi érdek sphaeráját kereső, függő egyénekekkel teljes többség legyen!

Ennyit tartottam szükségesnek a való tény állás és a törvényhatóság autonómiájának jövőre való megóvása érdekében megjegyezni s az illetékes tényezők figyelmét erre a sajnálatos precedensre felhívni, hogy saját hivatali állásuk latba vetésével s hatalmi sulyuk erejével védjék meg bárhonnán jövő jogtalan támadás ellen ennek a vármegyének önkormányzati jogát, hogy azon hatalmi érdekek részt ne üthessenek s ezt megkísérelni se merjék soha!

Vagyok a tek. szerkesztőségnek

Gyergyószentmiklós, 1912. szept. 6.

Tisztelettel

Dr. Tódor Béla, ügyvéd.

## Pénzintézetek és a székelykérdés.

Irtá: Dr. ZAKARIÁS JÁNOS.

(Folytatás.)

Mint hogy azonban a pénzügyi kompass nem minden pénzintézetnél közli le tisztanyereség fölőstásti tervét, és a hof le is közli, nem részletezi azt kellően és különösen nem mutatja ki azt, azon szempontból legfontosabb körülményt, hogy a nyereségből ennyit fordított az illető pénzintézet közleokra. Ez okból az a kimutatásom nem volt egészen pontos, amit akkori cikkemben meg is irtam

Hogy mai felolvasásomhoz teljesen pontos és megbízható adatokat szerzettek, körlevélben kértem föl az erdélyrészi magyar pénzintézeteket legutóbbi az 1911- évről szóló zárószámadásainak évi jelentésüknek megküldésére.

Köszönettel állapítom meg, hogy a pénzintézetek legnagyobb része kéresemnek eleget tett. Azonban — mint egy 40 magyar pénzintézetnél — melyek kétszeri fölkeresésem dacára sem küldték be a kívánt adatokat, most is a pénzügyi kompassnak az 1910. évről szóló adatait kellett felhasználnom. De mert a nemzeti pénzügyi intézetekre vonatkozólag is ezeket az adatokat használom föl, alábbi kimutatásom — habár nem tökéletes — semmiesetre sem tünteti föl a valószínűleg kedvezőtlenebb színben a magyar pénzintézeteket, sőt azt hiszem inkább azoknak javára szolgálnak a netán előforduló tévedések.

A nekem megküldött, mintegy 100 darab évi jelentés általános része mindenütt sablonos rövidséggel és egyöntetlenséggel csak az általános pénzügyi helyzettel foglalkozik, de saját vidéke különleges gazdasági helyzetéről, viszonyairól alig emlékezik meg.

Egy két jelentésben találok csak utalást arra, hogy a kedvező termés egyik-másik iparágunk fellendülése, élénkebb kereskedelem és forgalom befolyásolta a pénzintézet működési körének hitelviszonyait.

Általában azonban megelégszenek a pénzüntézetek jelentéseiben az egyes számlatételnek az előző évi eredménnyel való összehasonlításával és különbségek feltüntetésével, illetve az esetleges kedvezőlenebb eredmény okainak rövid érintésével.

Mig ezzel szemben több nemzetiségi pénzüntézet évi jelentésében széles látókörre, alapos szakvizsgálásra és eles megfigyelő képességre való közgazdasági fejtegetéseket találtam, melyek során nemcsak a vidék gazdasági viszonyainak alapos ismeretéről hanem az intézet irányáról, kitűzött céljairól is bőven volt szó.

E jelenség okait más gazdasági írók abban találják, hogy míg a nemzetiségi pénzüntézetek lehetőleg szakképzett vezetőket állítanak pénzüntézetek élére, addig a vidéki magyar pénzüntézetek igen nagy részénél szakképzett vezető hiányzik.

Nekem nem áll módomban ennek az állításnak igazságát ellenőrizni sem annak a sokak részéről hangoztatott morális vádnak, az általánosítását sem tartom helyesnek, hogy a magyar pénzüntézetekben a tekelettel való bánásmód kevésbé volna előzetleny és udvamas, mint a nemzeti pénzüntézetekben.

Az hiszem, hogy ez a két vád csak egyes elszört jelenségekben találja alapját és nem egyedül a magyar pénzüntézeteket érheti.

Amde azért nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy igen is kívánatos az, hogy valóban szakképzett és gyakorlatilag is elsőrendű erők állítsanak legalább a nagyobb vidéki magyar pénzüntézetek élére és hogy a pénzüntézetek vezetői és tisztviselői előzetkenységgel járjanak el és lehetőleg gyorsan bonyolítsák le a hitelt kereső igényeit.

Különösen a gyorsaság az, ami a hitellelben a legnagyobbat kellék, mert hisz a hitelt kereső rendszerint a segítség halogatása a hitel igénybevetését és csak akkor fordul a pénzüntézethez, amikor már nagyon sürgős szüksége van.

A szakszerű vezetés, a jó bánásmód és a gyors döntés azonban egymagában még nem magyarázná meg a nemzetiségi pénzüntézetek nagyobb arányú fejlődését; meg akkor sem, ha igaz volna az, hogy nemzedek a kelleknek nagyobb mértékben vannak meg a nemzetiségi pénzüntézetekben, mint a magyarokban.

Nagy erők és előnyök a nemzetiségi és különösen a szász pénzüntézeteknek az, hogy erős tartások alapján záloglevel kibocsátási joggal bírnak és így nagy összegű jelzálogkölcsönöket folyósíthatnak. A nagyösszeget általában takarékpénztár és földhitelintézet a brassói Általános takarékpénztár, az erdélyi

részi takarékpénztárak záloglevel intézete Medgyesen. Ez a négy szász pénzüntézet együttvéve 180 millió kor. értékű záloglevellet hozott forgalomba, azokat igen jelentékeny részben a külföldi Németországi záloglevellet helyezésre el, az Albina pedig 8 millió értékű záloglevellet kibocsátásával és 7 millió visszleszámitással, tehát több mint 15 millió idegen — részben bizonyára külföldi pénzzel — folytatta a maga nagyszabású akcióját. Mig ezekkel szemben a magyar pénzüntézetek közül egyedül a kolozsvári erdélyrészi magyar jelzáloghitelbanknak van záloglevellet kibocsátási joga, és ez is csak alig 5 millió kor. értékű záloglevellet tudott elhelyezni és 2 millió átruházott jelzálogkölcsönt engedélyezett. A többi magyar pénzüntézetek pedig tökéletes mobilizálhatóságának veszélyeztetése nélkül csak korlátozott mértékben foglalkozhatnak jelzálogkölcsönök folyósításával ugy, hogy a ma már csaknem legnagyobb magyar pénzüntézetünk is az Agrár takarékpénztár Marosvásárhelyen csupan 4 millió korona, a budapesti Agrár bankra átruházott jelzálogkölcsönt folyósíthatott.

Nyilvánvaló a fentiekből, hogy arra van a legnagyobb szükség, hogy az erdélyi részek pénzüntézei ebben az irányban fejlesztessek, hogy a jelzálogkölcsönök nyújthatásával is felvelessék a versenyt a nemzetiségi és különösen a szász pénzüntézetekkel.

E tekintetben nem elégítik ki a szükségletet a fővárosi magyar intézetek, mert eljárásuk nélkülöz és lassú és mert a nyújtott kölcsönösszeg mindig aiatla marad a nemzetiségi — különösen szász bankok által — folyósított összegnél.

Arra van szükség, hogy több, nagyobb erdélyrészi magyar pénzüntézet, esetleg állami, vagy városi támogatással, vagy valamely nagyobb fővárosi pénzüntézet védőszárnyai alatt, de mindeasetre önálló hatáskörrel és záloglevel kibocsátási joggal törlesztéses jelzálogkölcsönt nyújtó pénzüntézetek alakuljon át.

Mert kétségtelen, hogy az erdélyi részekben a magyarság fölényét továbbra is tenntartani sőt erősíteni csak erőteljes magyar földbirtokpolitikával lehet, ennek pedig nélkülözhetetlen tényezője a hosszú lejáratú, oleső törlesztéses kölcsönöket nyújtó erős pénzüntézet, amely a helyi viszonyok alapján ismeretével gyorsan nyújtja a szükséges segítséget, amit egy, a fővárosból vezetett bármily nemes intenciójú pénzüntézet sem pótolhat. Azért kerülnk kell az összes illetékes tényezőket, hogy ennek a nagy gazdasági szükségletnek a kielégítéséről minél nagyobb mérvben és minél sürögösebben gondoskodjanak. Ezelozza indítványom első pontja.

Magyar pénzüntézeteknek további árnnyoldala az, hogy a mi pénzüntézetünkben nincs áltraisztikus szellem és csaknem kivétel nélkül nincs osztalékpolitikát üznek.

Láttuk, hogy mennyivel erősebbek minden vonatkozásban a magyar pénzüntézetek a nemzetiségi pénzüntézeteknél és éppen azért sajnosan kell megállapítani, hogy ezt az erjüket nem használják úgy föl, mint a hogy a nemzetiségi pénzüntézetek teszik.

Az évi jelentéseknek a tisztanyereség folszárására vonatkozó részéből sajnálattal állapítható meg, hogy magyar pénzüntézetünk szük markuak a kulturális, humanus és közéleti iránt, hogy náluk az önzetlenség és az áldozatkészség megnyilvánulása vajmi fogyaltekos.

Mostani kimutatásomban közvetlen az érdekelt pénzüntézetek által szolgáltatott adatok elfogadásával, tehát bizonyos jó akarattal valamivel nagyobb öszszeggel szerepelnek a magyar pénzüntézetek is a közcelokra való adatkozásban, mint a mult évben a hivatalos pénzügyi kompasz adatai alapján készült kimutatásban, de az arány meg így is és meg mindig nagyon kedvezőtlen a magyar pénzüntézetekre nézve, jóllehet a nemzetiségi pénzüntézetekre vonatkozó adatokat a mult évi hivatalos adatok alapján vettem csak figyelembe, tehát az egy évi fejlődéséknél figyelembe véve nincs.

Tehát az erdélyrészi pénzüntézetek közül:

Magyar pénzüntézet. Tiszta jövedelem 4.937.260 K., közcelra adott 103.399 K., 9.09 százalé. Román pénzüntézet, tiszta jövedelem 2.084.429 K., közcelra adott 109.060 K., 5.23 százalé. Szász pénzüntézet tiszta jövedelem 2.235.489 K., közcelokra adott 450.548 K., 20.4 százalékat adtak közcelokra, azaz a szász pénzüntézetek hábar tisztanyereségük meg felet sem teszi ki a magyar pénzüntézetek tisztanyereségének, mégis 4 és félser annyit, tehát viszonylag csaknem 10 szer annyit áldoznak közcelokra, mint a magyar pénzüntézetek és a román pénzüntézetek is — részletesen kimutatott viszonylagos gyengységük dacára is — mégis csaknem háromszor annyit áldoznak közügyeikre, mint a magyar pénzüntézetek.

És sajnálattal kell kiemelnem, hogy éppen a két legnagyobb román vármegye, Csík és Haromszék vármegye e tekintetben még az erdélyrészi magyar vármegyei pénzüntézeimél is hatrab áll, mert Csíkvármegye pénzüntézei, tiszta jöv. 305.475 K., közcelokra adott 4448 K., 1.18 százalé. Haromszék vármegye pénzüntézei, tiszta jöv. 405.411 K., közcelokra adott 6960 K., 1.71 százalé.

Viszont követendő példakép dicsérettel kell megemlékezem:

A Brassói nebank Trs-ról tiszta jöv. 36.649 K., közcelokra adott 4190 K., 12.24 százalé.

A kolozsvári közli takp. tiszta jöv. 38.275 K., közcelokra adott 4975 K., 13.0 százalé.

A marosvásárhelyi közli. bank tiszta jöv. 14.961 K., közcelokra adott 3527 K., 23.57 százalé.

Ez a három pénzüntézet tehát több áldoz közcelokra, mint átlagveve a román pénzüntézetek és a marosvásárhelyi Közhasznu takarékpénztár viszonylag meg a szász pénzüntézetek arányzatát is meghaladja.

Ezek a pénzüntézetek mintaképei lehetnek a többi magyar pénzüntézetnek is és éppen azért örömmel kell megemlékezem arról, hogy az év folyamán Desen is alakult már ilyen szellemben közhasznu takarékpénztár a folyó évben részvényitőjét 300 ezer koronáról 600 ezer koronára emelte föl.

Dicsérettel kell kiemelnem azt, hogy ez a részvényitőke fölémes keresztülműt a közgyűlésen és eredménnyel járt dacra annak, hogy a közhasznu takarékpénztárak alapszabályai szerint a részvényesek a részvényitőke után 5 százalékat kamattal többet nem kaphatnak. Itt is a bank igazgatósága felve attól, hogy az utjonnan kibocsátott 300 ezer korona részvényit nem tudja elhelyezni, az nem lesz piackepés azzal a javaslattal állott a közgyűlés elé, hogy a részvények után esedékes osztalék részvényösszeg 5 százaléknál magasabb összegben is megállapítható legyen a közgyűlés által.

És dicsérettel kell megemlékezem arról, hogy akadt egy részvényes Leszay Ferenc nagybirtokos személyében, aki az igazgatóság javaslataival szemben a régi rendelkezés lemtartását kérte, mert attól fél — nyomond — hogy az a nemes eszme, amelynek a közhasznu Tkpt. Rts. megalakulása óta szolgálata állott és az a nemes cél, melyet maga elé kitűzött, nem fog megvalósulhatni, hogy ha az eredeti rendelkezéstől eltér. Es Leszay Ferenc meggyőző szavainak hatása alatt ugy az igazgatóság, mint a közgyűlés egyhanglag hozzájárult az a módvanyanyálalás és a 300 ezer koronra új részvényitőke így is csak 5 százalékat kamattal biztosítása mellett aláratott.

Távol áll tolem pénzüntézetem igazgatóságát tennt leteleos azert, hogy osztalékpolitikát üznek és keveset áldoznak közcelokra.

A rendszerben van a hiba.

Abban a rendszerben, mely csak akkor tartja jónak valamelyik pénzüntézet részvényeit, hogyha az minél több osztalékat fizet.

Abban a szellemben, mely csak azért vásárol részvényeket, hogy pénzt — ha csak idegenes is — minél nagyobb százalék mellett kamatoztassa s mely osztalék összegétel fogva rákényszeríti a pénzüntézetek igazgatóságát arra, hogy minél több osztalékat fizessen.

Tudom, hogy az intézetek igazgatóságában igen sokszor megvan a jó akarat arra, hogy míg egyrészt a tartálek alap minél erőteljesebb dotalásával erősítsék az intézetet, addig másrészt közcelokra való adakozással, nemesebb, emberesebb feladatokat is szolgáljanak.

De nem engedik ezt egyes, türelmetlen részvényesek.

**Magyar pénzüntézetek.**

A pénzüntézet helye	Részvény tőke	Tartalék alap	Tiszta nyereség	Közcelra adott	Betét	Intézetek száma
Alsótehervármegye	2786711	1271401	412033	6682	14541926	13
Besztercezaszódvármegye	1160000	263762	158695	3380	3679177	8
Brassóvármegye	200000	1912006	44912	4769	3084662	2
Csikvármegye	2194650	793375	375475	4448	9736079	16
Fogarasvármegye	600000	26000	56694	1223	1282155	3
Haromszék vármegye	2790000	560584	405411	6960	15691071	12
Hunyadvármegye	3065000	1916608	589901	7223	14963158	15
Kisküküllő vármegye	600000	90440	52824	520	2986634	3
Kolozsvármegye és Kolozsvár város	8611188	2527501	1132345	2924	48327632	21
Marostordavárm. Marosvásárhely város	6840290	1580711	522471	18837	21586474	13
Nagyküküllő vármegye	330000	87031	46851	657	1317235	2
Szeben vármegye	200000	7602	10910		239128	1
Szolnokdobokavármegye	3795050	1917238	440362	7476	14108232	21
Tordaanyosvármegye	1815000	800982	250222	4139	9197917	7
Udvartelyvármegye	1100000	221833	156134	4313	5859861	6
Összesen	37297241	12259386	4654260	99899	166201341	14
Fővárosi pénzüntézetek fiókjaimál			283000	3500	10500000	3
Együtt:	37287241	12259386	49372260	103399	177101341	144

**Róman pénzüntézetek.**

A pénzüntézet helye	Részvény tőke	Tartalék alap	Tiszta nyereség	Közcelra adott	Betét	Intézetek száma
Alsótehervármegye	107000	894844	230653	13038	5784842	7
Besztercezaszódvármegye	1128500	582055	127570	5441	3901408	9
Brassóvármegye	263620	10598	15718	605	480792	2
Fogarasvármegye	1276250	475912	204833	3014	5826944	16
Hunyadvármegye	2890300	1396651	375229	16896	9475185	17
Kisküküllő vármegye	138400	11469	23364	258	133230	2
Kolozsvármegye	1011500	312103	155646	17737	4412110	5
Marostordavármegye	360000	106372	34905	1399	1778419	3
Nagyküküllő vármegye	633386	71418	60036	1456	144235	5
Szeben vármegye	6365000	1322524	677956	40285	28921273	21
Szolnokdobokavármegye	76000	332170	111739	3094	2344749	64
Tordaanyosvármegye	450000	192811	61775	5867	1728631	67
Összesen:	16365956	5708927	2084429	109065	66242818	

**Szász pénzüntézetek.**

A pénzüntézet helye	Részvény tőke	Tartalék alap	Tisztanyereség	Közcelra adott	Betét	Intézetek száma
Besztercezaszód vármegye	180000	376165	100287	16775	11580574	2
Brassó vármegye	1833500	4210561	503207	7158	24815850	8
Fogaras vármegye	200000	129600	38706	5214	1091135	1
Hunyad vármegye	400000	324023	50109	16201	2126840	1
Kis-Küküllő vármegye	700000	107208	91377	8189	5128379	1
Marostorda vármegye	872796	265308	133555	-300	7226715	2
Nagy-Küküllő vármegye	5758035	1695159	534803	91254	34112631	10
Szeben vármegye	170784	10168409	784540	241457	35498336	8
Összesen:	10115115	17181729	2235489	456389	119641460	33

Visszont meg vagyok arról is győződve, hogy minden részvénytársaságnak vannak helyesebbi helyében és nemesebben gondolkodó részvényesei, akik az általam képviselt irányzatot helyeslik, de szótlan nem mernek.

Pedig a kolozsvári „Koronabank” közgyűléseinek példája mutatja, hogy csak egy részvényesnek lelkese szava szükséges ahhoz, hogy az egész közgyűlést a helyesuttra vezesse, nemesebb elhatározásra bírja.

Hiszem örömmel látom, hogy már egy irányú cikk, s a „Brassói Székely Társaság”-nak legutóbbi jelentésében megjelent és a sajtóban ismertetett adatai is már hatással voltak penzintézeteinkre, mert az elmúlt egy év alatt legalább 20—30. százalékkal emelkedett a magyar penzintézetek által közzélokra adományozott összeg.

Milyen hó, anyagi segítő eszköze lehetne a magyar ügynek, a székely kérdésnek a penzintézetek előzetesítése, ha elérnék azt, hogy penzintézetünk legalább annyit fordítanak tisztajövedelmükből jótékony célokra, mint a mennyit a román penzintézetek annak 5 százalékot. Ez évenként legalább újabb 150 ezer koronát jelentene. Akkor összeget, a mekkorait leggazdagabb kultúrügyeleteink, az Emke sem fordíthat negyedszázad óta gyűjtött vagyona jövedelméből kulturális célokra.

És a részvényesek sem vesztének vele semmit, a penzintézetek sem, mert hisz az összeg legnagyobb részét helyi közcélokra fordítanak, aminek megjelne a maga eredménye, a vidék kulturális fejlődésében és gazdasági megerősödésében, aminek gyümölcsét azután első sorban maguk a penzintézetek s azoknak részvényesei élveznek. Az osztalék címen szelvényű koronák helyett a közcélokra egyösszegben adott 100 és 1000 koronák gyakorlatok a maguk nepejlesztő és erősítő hatásukat, s mindezt a székelyek a magyar faj javára.

Szükséges volna természetesen, hogy az így közcélokra szánt összeg valóban helyes célokra is fordítassék, s a nap ilyen gyanút lehetne megjelölni elsősorban a nem gazdasági képzettségű fejlesztő földműves gazdasági iparos és kereskedelmi iskolák támogatását, letelejtését, azokkal kapcsolatos internatusok felállítását, ösztöndíjak adományozását.

Abban a reményben, hogy elhangzott szavainak lesz némi eredménye, meg csak arra kerem biztalt hallgatóimat és azokat kik s sorokat olvasni fogják, hogy a mikor nemesebb elhatározásuk gyümölcsévé válnak a penzintézetek tiszta nyereségének közcélokra leendő fordításába, gondoljanak a „Brassói Székely Társaság”-ra is.

Hogy pedig szavaim nyomtalanul el ne hangozzanak, s az önköz hozzájárulása súlyt adjon az elmondottaimnak, kerem a T. közgyűlést fogadja el a következő határozati javaslatot.

1. A „Székely Társaságok Szövetsége”-nek közgyűlése szükségesnek tartja, hogy állami és városi támogatás mellett, de valamely budapesti nagy penzintézet vedőszármái alatt önálló hatáskörrel bíró záloglevelek kibocsátására is jogosult törlesztéses zálogköveteléseket nyújtó penzintézetek fejlesztések több erdélyi magyar penzintézet és e célból megkereséssel fordul az említett ténnyekhoz.

2. Ohajtanak tartja, hogy a magyar penzintézetek is az eddiginél nagyobb mértékben áldozzanak magyar kulturális és egyéb közcélokra, miert is fölkeri az összes erdélyi magyar penzintézeteket, hogy jövőre tiszta nyereségüknek legalább 5 százalékat fordítsák magyar kulturális és egyéb közcélokra és lehetőleg ilyen értelemben módosítsák alapszabályukat is.

3. Emlékeztet és köszönetét fejezi ki a közgyűlés a kolozsvári és marosvásárhelyi közhasznú tükárekpenztárnak, valamint a Brassói Népközpont Részvénytársaságnak azért, hogy oly nemesebb adozatkészséggel tisztajövedelmüknek 12—23 százalékát kulturális és közhasznú célokra fordították.

## H I R E K

— **Ügyészségi megbízások.** Az igazságügyminiszter dr. Zakariás Lajos gyeryószentmiklósi járásbírosági joggyakorlókat a gyeryószentmiklósi járásbíroság mellett alkalmazott ügyészségi megbízottakként állandó helyettesítéssel rendelte ki.

— **Magyar nemesség.** A király Illyetalyi Silye Károly nyugalmatlanu honvéddörny magyar nemességét, Illyetalyi előnévét és címerét örökbe fogadott fiára, Kolozsvári Silye Béla főgimnáziumi tanárra, valamint ennek utódaira díjmentesen átruházta.

— **Háza-ság.** Venczel József a csikszereдан főgimnáziumi rendes tanára szeptember 8-án vezette oltárhoz Pap Margitot, a brassói plebánia templomban.

— **Halálozás.** Lenk Lajos a „Hutter”-szalonna tulajdonosa e hó 19-én délelőtt 9 órakor rövid szenvedés után elhalt. Temetése e hó 11-én volt nagyobb részvét mellett. Halálát felesége, negy kiskorú gyermeke és nagyszámu rokonság gyászolja.

— **A Magyar köztársasági párt megalakulása.** E hó 8-án alakult meg a fővárosban a Rákóczi-uti kávéházban az országos köztársasági párt.

A nevezetes, az ország történelmére messze kiható pártalakulások az ország minden részéből számosan vettek részt, kik nagy lelkesedéssel kimondva az országos köztársasági párt megalakulását, elnökük

dr. Nagy Györgyöt választották meg. A választmány 48 tagból alakult meg.

A megalakult párt tagjai délután a Vöröskereszthez vonultak ki, hol Martinovics emlékének áldoztak, este pedig nagy Kosuth-ünnepély rendeztek.

— **Ki lesz az új bíboros.** Egyházi körök értesülése szerint a Samassa József halálával gazdátlanra vált bíborosi süveg elnyerésére két komoly jelölt jön számításba: dr. Csernoch János kalocsai érsek és gróf Mailáth Gusztáv erdélyi püspök.

— **Vasúti előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter legutóbb a következő előmunkálati engedélyt adta ki egy év tartamára: Fónagy Béla okleveles mérnök, budapesti lakosnak a székely vasutak Ditró állomásából kiágazólag Ortove, Hágótölgy és Darvaspatak telepek és Pitina község határán át Gyeryótölgyesig, továbbá a székely vasutak Marosheviz állomásától Szilvás, Belső-Hollósarka és Gyeryótölgy közcsége érintésével Gyeryótölgyesig és Hollósarka közcségtől Alsóberszegig vezetendő szabványos, esetleg keskeny nyomtávú helyi érdekű vasutonalakra.

— **Folyó hó 15-én vasárnap d. u. fél 2 órától este 9 óráig az Orbán-féle gyógyszerár lesz nyitva.**

— **Tusnádfürdő szövetkezet közgyűlése.** E hó 8-án tartotta Tusnádfürdő szövetkezet közgyűlést, melyen felfüggetlenként nagy többséggel Albertini Géza, elnöknek pavi Vajna István, igazgatósági tagoknak dr. Kümle Tivadar, dr. Csizser Miklós, Pap Andras, Ferenczy Béla, dr. Blága József és Aronson Rudolfot, felügyelő bizottsági tagokul Benze Zsigmond, dr. Kardos Albert és Könyvi Vilmost választotta meg a közgyűlés.

— **Értesítés.** Értesitem a „Csikmegeyi általános tanítóegyesület” azon tagjait, akik az 1912. évi június hó 1-én tartott közgyűlésen részt vettek és Uniszámokat még nem küldötték be, hogy folyó hó végén túl a számlák nem lesznek kiegyenlítve. — Az Elnök.

— **Elszaktöltés vasúti töltés.** Marosvásárhelyről jelentik, hogy a Maros áradása folytán Gödemesterháza és Palotailla között 150 méter hosszúságban elszaktöltte az ár a vasúti töltést. Ugyancsak Marosheviz és Gyeryóvárhegy között nagyon megrongálódott a töltés s ezért egy Palotailla, mint Maroshevizet az 10 napig átszállással lehet közlekedni. — Ezen idő alatt a teher forgalom teljesen szünetel.

— **Havazás szeptemberben.** Rendkívüli abnormalis idő járt ez év nyarain nemcsak Csikmegeyben, hanem az egész országban. Havazást jelentenek mindentinnen, hogy nem lep meg senkit sem, ha azt írjuk, hogy e hó 7—8-án nemcsak a Hargitán, hanem a Kárpátok nyulványán is nagyobb havazások voltak. Némely helyen 15—20 cm. hó is esett, s ez, valamint a beállott 6% C. hideg téli képet nyújtottak.

— **Kérem ismétellen is a „Csikmegeyi általános tanítóegyesület”** i. t. tagjait, szíveskedjenek velem mielőbb közölni: ki-ki mely más egyesületi-fiókorról, stb.-nek tagja? Szükség erre azért van, mert e nélkül az Orsz. szövetségi tagdíj összegét megállapítani sem lehet; már pedig a beírelesi idő is régen elmúlt. Az egyes. Elnök.

— **Tanítók mozgalma.** A napilapok arról adnak hírt, hogy a kormány tizenegy millió koronát fordít a tanítók fizetésjavítására. Ezzel szemben arról értesülünk, hogy nagyarányu mozgalom van készülöben a tanítók országos szövetségének elnöksége irányítása mellett. A szövetség elnöke u. i. közelebb értekezletre hívja össze Budapestre a megyéit el, egyesületek elnökeit. — Tizenegy millió és tanítói mozgalom! hogy ilik össze e két hír? Ugy, hogy harmincharomzetven és több tanító(nő) jogos és méltany igényeit távolról sem elégíti ki a kormánytervezet. A tanítók(nők) a három legkisebb fiz. osztályokba való sorolást kérék harmadolással, a korpotlék élvezetével és az összes szolgálati évek betudásával; lakbért pedig olyannal, amilyent más, hasonló képesítésű tisztviselők élveznek. Ebből a kormányformán semmit sem váltoít meg; mert egy tanítónak harmincharom korona fizetésjavításra van kitétele. De azért torkaszakadtából kiabál a kormányparti sajtó a tanítók fizetésjavításáról, a sok millióról és a valóság?! — csak nem semmi, amiért kenyérlárcba kényyszerül újra a tanítóság.

— **Ujbold vasúti baleset.** Folyó hó 12-én reggel 4 óra 33 perckor a Brassó-féle induló személyvonat után 12 perc múlva újbold mozdonyt menesztettek a csikszereдан állomásra. S a midőn ez a csikszerektiralyi átjárón haladt el, elütötte és összetörte a Kristó Áron szerelőt, aki a Nagymezőről árpát szállított haza. A szerelőn elől ült Kristó Áron, aki szerencsésen megmenekült, mert az első tengely az összetörtösen következtében a szerelőből kiakadt de így is a megvadt lovak majdnem beleveték a kiáradt Oliba. Kristó Áronné a szerelő tetőjén ült az árpakévéken s ő is szerencsésen megmenekült, mert a nagy lökés leröpítette a vasúti töltés mellé, csupán a lábán szenvedett kisebb sérülést. Nem menekült meg azonban Lestyán Balint 13 éves fia, aki egy kis talajt húzva maga után felkapaszkodott a szerelő végén a nyújtóra. — A mozdony a fut magára ele kaptta, s mintegy negyven lépésre vitte maga előtt, a midőn a fű becsesett a sínek közé s a mozdony felette elhaladt. A szerencsétlen k s fű fejt teljesen összetörte a mozdonyt, hogy eszméletlen állapotát egy óra múlva a halál váltotta fel. Szerencsétlen helyen van ez a vasúti átjáró, akár alulról, akár felülől merjen az ember, a vonatot, illetve a pályát kétszáz lépésre csak akkor láthatja be, a midőn már az átjáróra ért, s a

mikor már nincs mód a fékezésre, nincs idő a megneklésre. Ez az eset már nem az első. Már három ember és több állat esett áldozatul. A vasút a bajok kikérelése végett egy órházat építtetett az átjáró közepébe, de rendszer őrt nem alkalmazott. Egy pályamunkás végzi az őrszolgálatot, aki napestig a pályán dolgozik, s helyette a szolgálatot az feljesíti, akik erre a pályamunkás megbíz. Az eset alkalmával a pályamunkás nagyapja a 83 éves Kerekgyártó Mihály zárta el a sorompót a midőn a személyvonat jött, de már a második jelzés, a mely a mozdony jöttét jelezte, nem vette észre s így történt, hogy a sorompó nyitva maradt. Rendes őr kell oda, mert az órház nem védi meg az embereket, s mindnyájunk testi épsége és élete nagyobb érdek az állanvasutak szükimunka-takarekosságánál.

— **Tanonc-sorozás akadályokkal.** Tordáról írják Tanoncok elhelyezésén fáradozott itt László Gyula, a marosvásárhelyi m. kir. kereskedelmi és iparkamara másodtitkára, — de sajnos — majdnem minden eredmény nélkül, mert csupán egy tanoncot sikerült elhelyeznie és csak azon ok miatt, hogy a megfelelő szép számban megjelent szülőik gyermekeiket mind géplakatosnak és az állami műhelybe akarják elhelyezni. A kamara kiküldöttje még az alkalommal is felvilágosította a szülőket, hogy gépipari pályára annak túltöltöttsége miatt senki sem vesznek fel.

— **Tanítók katonáskodása.** A tanítók hadkötelezettségét illetőleg sokan azt hiszik, hogy az új véderőtervény értelmében a tanítók már elvésztek a póttartalékba való utaláshoz jogukat. Ez azonban tévedés, mert a törvény 82. szakasza kimondja, hogy a törvény életbe lépésétől számított két évi átmeneti idő alatt a tanítók besorozatlásuk esetén kérelmükre a póttartalékba osztanak be. Az elhíre való igény azonban — az eddigiót eltérően — a sorozási év október 1-ig igazolandó. Nagyon fontos és a tanítók nagyon érdekelt intézkedés az is az új törvénynek, hogy a katonai kiképzés most már nem 8 hanem 10 hét lesz. Hogy azonban a tanítás a tanító katonáskodásával ne zavartassék, a 10 héti kiképzés ideje továbbra is a nagy vakáció marad.

## CSARNOK.

### Második levél Abbáziából.

Abbázia, 1912. szept. 7.

Kedves barátom és jó ismerőseim (ismerős alatt a női nem is értendő) valahányan vagytok!

A tavaszon megkérdeztem a kakukot, hogy hány esztendőit élek. Azt mondta, hogy csak három esztendőit élek. Azí pedig, ha logaritmussal számítok, akkor is csak összesen 1095 napot tesz ki. Azóta elteltél vagy 95 nap és így kerekem ezer marad.

A napokban azt hittem, hogy hazudott a kakuk, mert életveszélyben forogtam. Ugy történt ez eset, a hovan elbeszéltem.

A tengerben megantultam egy kicsikét uszni. Az egyik és hála Istennek már el múlt napon egyedül mentem fürödni. Olyan egyedül, mint az Eiffel torony, hogy egyedül van a világon. Kezdetem uszni a tengernek mélyebb része felé. Egyszer csak hullámok tartottak felém. A hullám elsözbén feldobott, aztán pedig beszívott a tenger felé. Megjéjtem. Ijedtemben elkezdtem kapálozni, mint a kutya a vízben. Nem tudtam magamat a víz színén tartani; kezdetlen alámerültem. Nyeltem a sós vizet. Higgyétek el, meg a kézdívásárhelyi sórt is szívesebben ittam volna. (Szereidait nem merek mondani, mert még betörhetlek érte a fejem.) Azt hittem, hogy a kakuk hazudott. Szerencsére a tengernek széles feneké van és a lábam eltalálta. A lábam egy nagyobb szikladarabba botlott, amelyeken felelke kusztam. A teltéjbe jutottam, de a fejem még mindig víz alatt volt. Ezenközben a sós víznek további ivásáról sem feledkeztem meg, a mi pedig, hogy egyik barátomnak szavajárástól eljék, nagyon unalmas volt. A szikla tetőjén lévő egyet rugtam rajta. Uszni kezdtem és őh elfelejtethetetlen pillanat, egyszer csak, mikor lábam újbold földet ért, fejem is livál volt a vízből. Bizony így volt és a kakuknak is igaza volt. Fel is fogadtam, hogy nem tart ulok meg uszni. A mit tudok, azt is elfelejttem. Felé sikerült is elfelejteni. Most a másik felének az elfelejtésével dolgozom.

Megmenekülésem fölötti örömben és azért, mert már rövid ideig élek és rövid idő alatt meg sok mindent kell beszélnem, nehogy végül is egy rakás beszéd bennem szorjuljon és mert hozzatok most először való szólhatok, azért írok újbold is. Bocssátok meg tehát, hogy ezen második levelemet is elkövettem.

Ha vissza tudok emlékezni, a multkori levelemtől hagytam el, a hol annak végezkadt. Ma folytatom. Mivel a multkori levelemben Abbáziáig érkeztem, most ennek a leírásával kezdek.

Van egy hely, melynek lejtői is vannak. Sokan azt állítják, hogy azok nem is lejtők, hanemhágók, a mi azonban engemet nem sért. A heggyen lakunk, de ezek alig tudják rejtegetni a kopárságot. Sokkal több a kö. Olyan sok, hogy kö kövön maradt és és nem úgy, mint Jeruzsálemben, a hol a mint írva vagyon, kö kövön nem marad.

Abbáziában nagyon sok a magyar fürdővendég és magyarul beszélgetnek. Sokszor zsargon dialektusban. Tüdjátok-e, hogy milyen a zsargon dialektus?

Hát az olyan, hogy magam sem értem, de egy rövidke példával meg tudom magyarázni. Két ur vitatkozni kezd. A vitaközös nyelve természetesen magyar. Közben a szenvedélyek kezdenek melegezni. Végül a tetőfokot érik el és ezzel egyidejűleg mi is elérkezünk oda, a hol a zsargon dialektus megismerhetjük. Az egyik ur ugyanis minden bevezetés nélkül, hirtelen fordulattal a zsargon dialektusba csap át, mely így kezdődik: aber mein Herr... és ettől kezdve nem lehet érteni a magyar beszédet, mert zsargon dialektusban megy tovább a heveskedés.

A hely lába a tengerbe ér és abban áztatja, vagy a mint nálunk kifejezik, vontatja a lábát már régi idő óta. Mivel a tenger vize sós és a sós víz a rheuma és alyafiatnak ellensége, a hegnyek hosszú idők alatt sem fejlődött ki az időjósító tehetsége, miért is az emberek kénytelenek barometert használni. A barometert pedig itt is pénzbe kerül. Bezzeg nálunk másképen van. Mikor a szentdomokosi öreg sziklás hegyek füstölögni kezdenek, tudják, hogy eső, vagy hó következik.

Végül a hely lábánál kezdődik a tenger. Azért nevezik el tengernek, mert tenger sok a víz benne, pedig só is jócskán van.

Abházia leírásával, ezzel készen volnék. Most lassuk, — mi mindent tapasztaltam és mi mindent nem tapasztaltam és mi minden nem történt meg itt. Gimnazista koromban u. i. a tanárnak, mikor a föld gömbölyüségéről tartott magyarázatot, egy almát vett elő — úgy emlékszem, hogy batul volt — és azt mondotta, hogy olyan a föld, mint az az alma. Mikor ezt láttam, tisztán állott előttem a kérdés. Ha az alma, amelyik pedig kicsike, tudott gömbölyű lenni, miért ne tudna a föld is, a mely az almánál jóval nagyobb.

Az a mi az időtöltést illeti, nagyon jó. Még tulajdonságai is nagyon jó, mert itt a napok nem egymás mellett gyürödnek.

Az arisztokratákkal annyira összevegyültem, hogy majd nehezen tudom magamat kiválasztani közülük. Csak valaki meg ne tudná, hogy egy vagyok én is az arisztokratákkal, mint Bíró Mihály a farkasokkal. Aki nem ismerné a Bíró Mihály esetét, annak szívesen el mondom. Ő maga beszélt el veszedelmes farkas kalandját s azért most is neki adom át a szót.

Hát úgy történt a dolog — beszélt ő — hogy lát készíteni voltam az erdőre. Téli idő volt. A mint kecatolok egy fenyőfán, a szemem felvettem s hát látom, hogy a farkasok körül vetek. Kezdetük rugni velem szembe a havat. Én se voltam rest. Elé egy nagy csapat s hadonásztam feléjük. Fél óránál tovább tartott a míg el tudtam valahogy cirhászni magamtól. Aztán hány farkas lehetett? kérdeztek Bíró Mihályt a beszéde végzetével. Hogy hány volt? Iát egy, felelte Bíró Mihály, de az aztán nagy volt.

(Csak valaki meg ne tudná, hogy nekem csak egyetlen egy arisztokrata ismerősöm van s az sem vel ügyet velem.)

Itt még nem is olyan napbarítottak az emberek, mint pl. Sanegeban. Egy napon kirándulásom voltunk oda és akkor láttam. Sanegeban a fűdővendégek, nők és férfiak, egész napon át csak függelével ruházkodnak és azért olyan barnák. Meztőláb járnak a homokos talajon. Mikor mi odaérkezünk,

ők a tengerparton állottak. Ugy néztek ki, mint az afrikai vademberek. Megijedtem. Visszatérem volna, de a hajó nem tért meg.

Öt óra hosszat tartott az ut Sanegegoi. Borzasztó ut volt. Háborgott a tenger, de én még jobban háborogtam. Végére annyira felháborodtam, hogy felháborodásomnak kénytelen voltam kifejezést adni. Azt mondják, hogy tengeri betegséget kaptam. Bajtossan hiszem, mert ez odahaza is történt meg velem. Már csak azért sem lehetett tengeri betegség, mert megelőzőleg tengeriből fölt pálinkát nem ittam s még csak tengerit sem ettem. Akkorra hullámok jöttek felénk, hogy akkorát még odahaza sem láttam, pedig a Csergo patak mellett születtem. A Csergo patakról pedig sokan tudják, hogy abban legalább is minden hóg olvadáskor szokot víz lenni. Ingott a hajó, de én még nagyobbakat ingottam. Azt hiszem, hogy nagyon meg voltam ijedve. Ugy éreztem, mintha egyik percben fejem az eget surolná, másik percben pedig a lábam a tenger fenekén kopanna meg.

Még sok mindenféléről tudnék írni, de eddig is már nagyon hosszadalmas vagyok és kemény próbára tettem szives türelmeteket. Pár szóban még a játékbankról emlékeztem volna meg, ha nagyon nem haragudnék rá. Erre pedig roppant nagy okom van. 10 koronát (írva is ennyit tesz ki) vesztettem ott. Ugy el vesztettem, hogy azóta sem láttam bár egy fillért is belőle.

Nektek sokkal több szerencsét kíván

Gábor János.

## Kereskedő segéd

kerestotik rötös-üzletbe, Száva Gergely és fia céghez Ditróba. — Javaldalmazás havonta 120—140 korona fizetés és teljes ellátás. — Ajánlatok a cég címére küldendők. 1—3

## VARÁZSFUVOLA.



Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „varázsfuvola” rendkívül kelles, 20 acél trombitahanggal és 4 örös bőgővel van ellátva. Díszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csikis Wagner a „Hangszer-Király” ország-szerie elismert legelsőbb hangszerárúházaiban kapható, Budapest, József-körút 15. Gyorsjavító műhely. Kerjen fényképes hangszerárjegyzeket.

## Árverési hirdetés.

Csikszereda város közbirtokossága részéről közhírré tesszük, hogy nevezett birtokosságnak tulajdonát képező és a csiklapiocai és szögödi határban levő erdőterületén a folyó év tavaszán a szél által ledöntött fák még pedig: Kur-

tafeje nevű erdőrészen 1784 darab állag 20 cm. közep átmérőjű és 41 drb állag 45 cm. közep átmérőjű és 41 drb. állag 45 cm. mellmagasságu átmérőjű lábón álló száraz, meggyűrűzött és körülbelül 1077 m<sup>3</sup> fenyő haszonfára becstült fakészlet, melynek kikialtási ára 6280 korona.

A „Lapos” nevű erdőrészen 523 drb. állag 20 cm. közep átmérőjű széldöntött és 36 állag 34 cm. mellmagasságu átmérőjű lábón álló száraz meggyűrűzött és körülbelül 340 m<sup>3</sup> fenyő haszonfára becstült fakészlet 2112 (kettő ezerszáztizenkettő) korona kikialtási ár mellett Csikszereda város tanácsházánál 1912. évi szeptember hó 16-án d. e. 9 órakor tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyílt szóbeli árverésen eladtnak.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlatok szintén 10 százalék bánatpénzzel látandók el. Az ajánlatban kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtnak el. Az árverési feltételeket és a becslésre vonatkozó közelebbi adatok a közbirtokosság elnökénél megtekinthetők.

Csikszereda, 1912. évi augusztus 11.

Csibi Károly,

birt. jegyző.

Ifj. Hajnó József,

birt. elnök

## KINCSET ÉR

### Tordy-féle Hollandi 3 király tea

mivel nemcsak hashajtó, hanem egyuttal étvágyjavító, gyomortisztító, emésztést elősegítő, bélműködést szabályozó, nemkülönbön a legmunkacsab gyomorajánl is segít. Csomagja (kbl. 10—12-szeri használatra) gyogytárban 50 fill. Minden gyogytárban kapható.

## A Csikszeredai Takarékpéztár R. T.

és Fióktéizei

ugy a régi, mint az új betétekre jelenleg 4 1/2 % kamatot fizetnek.

Az igazgatóság.

## Erdély legkiválóbb minőségű

pecsenye buteliás borai

Gróf Teleky Samu sárdi pincéjéből

Raktár: Lőrincz J. cégnél Marosvásárhely.

Kaplató minden vendéglőben.

Van szerencsém a t. hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy a díszlőnöm Párisban volt tanulmány uton, honnan augusztus hó elsején jött vissza.

## Szezonserü ujdonságok

március hó elejétől már raktáron vannak

A t. hölgyközönség szives pártfogását kérve, maradok tisztellettal:

MÁTHÉ JÓZSEF női divatkalap- és rövidáru-üzlete,  
CSIKSZEREDA, Kossuth Lajos-utca (Grünwald Albert-féle ház).

## Értesítés!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

## Férfiszabó

üzletemet a Kossuth Lajos és Vörösmarty-utca

sarkára, a plebániával szembe helyeztem át, hol raktáron tartok férfi- és női legjobb szöveteket s készítek elegáns szabású divatos ruhákat.

Kérem a nagyérdemű divatpártoló közönség pártfogását, maradok

szolgálatra kész

Ádám József,

divatszabó, Csikszeredán, saját ház.

## Rózsafüzéres Kegytárgy Ipar Nagykászon, Csikvármegye.

Készítünk és raktáron tartunk: Szent olvasókat kokotin, kókusz, tömör íveg, jeruzsálemi olajfaj, gyöngyház, alabastrom, koral és drágakő utánzatokból, valamint valódi drágakővekből is a leggyorszerűbb, a legpazarabb füzésig, a legkülönbözőbb választékban, a legolcsóbbban. — Rózsafüzéres tartók szentkepecskéik imakönyvekben rengeteg választék; remek fali kepek rámaival vagy anélkül az összes vedszentek kaphatók. Gyönyörű francia kepecskék, gravírozott, opalmos kártyakepek. Acélmetszet, valamint csipkés szeli zárdakepecskék stb. stb. keresztelési, hermalási, gyónási, első szentáldozási, házassági, prímeiaci és egyéb alkalmi emlékek rengeteg s szabványos választékban, olcsón máriakongregációk és más társulati diplomák, művészi reprodukciók díszes keretben vagy anélkül, mind páratlanul olcsó aran. Vallásos jellegű és más szolid ábrájú kepecselevezőlapok: legolcsóbban. Asztalra teállatható szentkepecskék és kis macké kápolnák, ugy egyszerű mint díszes selyem kivitelben. Lurdi víz eredeti palackokban. Lurdi szentelyek és szobrok márai érintve a kegyhelyszobrához. Minden néven nevezendő skapulárek valódi gyapjuból igen izlesesen. Övek, szívek alumíniumból, okkaldaltüzeztől, ezüstből és aranyból is, dus választékban. Skapulárek pótló örmek. Remek nyakláncocskák. Függők.

S z e n t s z o b r o c s k á k. Egyszerűtől jelvények. Gyöngyház arak, (nippes, esatok, ovidált ujjazott zyltrák, metlők és kezelő gombok, az Ur Jézus, szent Szűz vagy a szentek ábráival, ezek ezüstből és aranyból is kaphatók. Szenteltvíz tartók. Feszítetek: álló-, fali-, faragott- és haldoklók feszítetek. Művészi plakettek. Nagy választék a legkülönbözőbb imakönyvekben, a leggyorszerűbbtől a legpazarabb kötetűig. Könyvesant ónkálva. Levélnehezékek. Gyászkepek: Alkalmi ajándékok stb. stb. persely minden néven nevezendő kegytárgyak nálunk mind megkaphatók. Minden meg a legkisebb rendelés is a legnagyobb pontossággal lesz elintéző. S azért, ha bármit is ohajt, forduljon a legnagyobb bizalommal hozzánk, előre is biztosítjuk, hogy várakozáson felül meg lesz velünk elegendő. Elküldés előtt kívánatra a kegytárgyak meg is adtnak, legnagyobb készséggel. Kérjük alzáttal bennünket pártolni. Rendelési cím: Kegytárgy Ipar Nagykászon, Csikvárm.

# POTOTZKY PÁL

Saját ház, Főter. női-, férfi- és gyermekdivat üzlete Csikszeredán. Telefonszám : 31.

**Nagy választékban kaphatók női, férfi és gyerekdivat cikkek**  
Kész ruhák, cipők, női felöltők állandó raktára. Varrógépekben, gyerekjáték-, kézi bőrönd- és utazókosarakban elsőrendű üzlet.

Legmegbízhatóbb bevásárlási hely!

Legmegbízhatóbb bevásárlási hely!

POHARAS Legjobb sör

SÖR

a „Pilseni Ósforrás“

Csikvármegye területén  
egyedüli elárúsító hely Csik-  
szeredában :

őzv. Nagy Istvánné Zöldia-vendéglője

hol mindennap frissen csapolva poharunkint kapható.

GÉPÜZEMŰ

asztalos vállalat  
Csikszereda Vörösmarty-  
utca 21. szám.

Készít asztalos munkákat minden kivételben. Elvállalja faanyag kidolgozását asztalos mester utraknak szakszerű gépei által mérsékelt munkadíj ellenében

HIRDETÉSEKET

olcsó ár mellett felvesz a kiadóhivatal.

Mátrai Ignácz

órász, ékszerész és látszerész Csikszeredán.

Ajánlja dusan berendezett újabb szerkezetű

arany- ezüst és Omega zsebrókat.

Állandó nagy raktárt tart valódi drágakövé

ékszerekből

Látszerészi cikkek nagy választékban.

Olcsó árak! :—: Pontos kiszolgálás!

Nuridsány Márton

női és férfi divatüzlete új helyiségében  
Csikszeredán (a réglivel szemben)

A legnagyobb választékban kaphatók az összes női és férfi divatárak a legolcsóbb árban.

Elismert, szolid bevásárlási hely.

Kéretik a címre ügyelni!

A nagyérdemű hölgyközönség becses figyelmébe!

Bécsi és budapesti körutamból hazatérve, szíves tudomására hozom a n. é. hölgyközönségnek, hogy Csikszeredában a Rákóczi-utcában levő dohány-tözsde mellett, a mai kornak megfelelő és a legkényesebb igényeket is kielégítő

Női kalap divattermet és modellek szerint fűzőkészítő műhelyt

nyitottam. Raktáron tartok párisi és bécsi modell-kalapokat, ugyszintén minden e szakmába vágó divatcikket. Elvállalom mindennemű kalapoknak izéles díszítést és átalakítását. Gyászkalapokat raktáron tartok. Mérték szerint készítik megfelelő módon: fűzőt, hátegyenesítőt és mell-tartókat; minden e szakmába vágó cikkek javítását és takarítását pontosan és jutányos árban eszközölöm A t. hölgyközönség jóakaratu támogatását kérve és biztosítva a pontos kiszolgálásról. vagyok tisztelettel

Ligefi Samuné női kalap divatterme  
CSIKSZEREDÁBAN.

Filó Károly nagy temetkezési intézete, Csikszeredán, saját ház.

Nagy választék mindenféle temetkezési cikkekben, u. m. : érc- és fakoporsók a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kiállításban, szemfódelek könyök- és fejpárnák, harisnyák, gyászlatyolok, gyertyák és szalagok, gyászjelentések stb. stb.

Koszorúk és koszoru szalagok óriási választékban. Üvegfedelű érckoporsók kizárólagos raktára. Díszes gyászkocsik.

Temetkezéseket elvállal pontos kiszolgálás és szolid árszámítás mellett.

ÉRTESETES.

Tudomására hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek, hogy raktárt tartok mindennemű

cserépkályhákbanól.

Elvállalom mindennemű cserépkályha és takaréktűz-  
helyek felállítását, átalakítását és takarítását, továbbá  
fürdőkádak és fürdőkádok és faburkotok kirkását  
fajenc porcellánból és minden e szakmába vágó dolg-  
gokat pontosan és lelkiismeretesen eszközölök. Vidékre  
is kellő felvilágosítást nyújtok. Értekezni lehet MICHNA  
REZSŐ és VEJE cégnél Csikszeredában.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve,  
maradok tisztelettel :

LUKÁCS FERENC cserépkályhá.

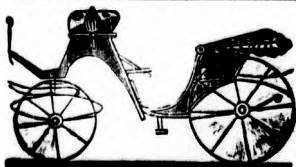
CSEH ISTVÁN

mészáros és hentes CSIKSZEREDA.

Naponta frissen vágott marha, borjú és sertés hus, saját  
készítményü felvágottak, sonka, kolbász és tormás virstli.

Szalonna és zsír nagyban és kicsinyben.

Pontos kiszolgálás.



SZABÓ FERENC

kocsigyártó, nyerges, kárpitos és  
szíjgyártó üzlete

Csikszereda, Mikó-utca 16 sz.  
(Saját ház.)

Kocsigyártó, nyerges, fényezősi munkák, ugyszintén kárpitos, butorbehúzás és díszítési munkák, matraccok és paplanok; kész kocsik, szekerok, szánok és mindenféle töltött és töltetlen butorok, a lehető legjutányosabb árakért; esetleg részletfizetés mellett is kaphatók. Saját készítményü ágycifetek, rugganyos matraccal, elegáns falakkal, valamint kocsik ülőek atb. állandó raktáron. Egyedüli bizományi raktár a Lukrécia hámfestő- és impregnáló zsíradékok lelete és naturszínűben.

Méhészek

Akik megbízhatóbb helyről tiszta  
méhviaszból készült m ü h l e p e t  
ohajtanak beszerezni, forduljanak  
bizalommat

Szatmári Szabó István

méhészotéhré Pankota (Arad m)  
mely méhészet amerikai honger-  
pressel készítet bármily méretü  
mihlépnek kilóját csomagolva K  
5 60 ért szállítva utánvevvel.

Kellemes üdítő ital

a Hosszuaszói Erzsébet  
SAVANYUVIZ

1 literes palackban 10 fillér. Megrendelhető :

A Hosszuaszói forrás  
kezelőségénél Csikszeredán.